

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

13. Vlyssipone soluit in Indiam, diplomate quadruplici Apostolicus Nuncius dicitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

per Exercitia, etiam viris Illustribus, præter quotidianam curam commissi sibi sancti officij carceris; & nobilitatis, potissimum aulicæ, christianam instaurationem eos, inquam, fructus Apostolorum appellatio plus satis indicat, qua illos Regis, & populi consensus, nomenclatione decorabat, ornanturque illâ nunc etiam eorum posterius de Societate, esto supra modulum nostrum magnifica, sed tamen hæreditariâ. Quare magnam habebant apud omnes venerationem; noui se illis addebant socij eiusdem vitæ capti præstantia, ferebanturque omnia cursu tam prospero, vt gratulantibus cæteris minus oculatis, doleret identidem, & queretur Xauerius, probe gnarus, eximia quæque ad Dei gloriam suscepta, ipsis præsertim initiis solita ferociter concuti. Dum his strenuè adlaborant, aderat tempus itineri dictum, vocabat opportunum mare & nauis instructa necessariò commeatu; Rex eorum virtute sic gaudebat, & mutata tam breui, aulæ, nobilium, & populi facie sic admirabatur, vt inducere animum non posset ad profectionem eorum probandam, censeretque nimium imprudenter exterarum regionum regni sui utilitatibus præferri; itaque re totâ in Consilium adductâ, multis vtriusque certatum est, vrgente pro India maximè Infante Principe Henrico, sed in Regis mentem flexit denique Senatus, decretumque vt retinerentur in Lusitania, cuius decreti significatio illos grauissime perculit, cum iam moras dilati eo vsque discessus quàm molestissimè tulissent, tunc verò eius spes præsciendi cernerent, cum essent in nauem conscensuri. Consulunt ergo per literas, & in opem Ignatium poscunt; ille quod foret Deo gratissimum, certius cogniturus, ad Summum Pontificem negotium detulit, cui placuit Regis arbitrio vt starent in omnibus, siue illos in Lusitania, seu vellent in India manere. At qui Xauerium Indorum salutem donauerat, Ignatium mouit ad Mascarenam vt scriberet, esse quidem illos qui missi fuerant, integrè in Regis potestate, si tamen ex se quid de illis sentiret interrogaretur, videri sibi nullo incommodo Xauerium Indis, Lusitanis posse Rodericum concedi; sic vtriusque factum iri satis: quod planè vt opinatus fuerat euenit, Deo, Regi consilium probante, quod ipse Ignatio afflarat, Diuini profectò beneficij fuit etiam erga Indos, vt Rodericus in Lusitania remaneret. Debet enim illi Societas magnam partem domorum illius Prouinciæ, Collegium præcipuè Conimbricense, famâ percelebre, ex quo postea delectu annuo deduci hodieque pergunt colonia alacres præstantium operatorum, copiosa messe, Christi horrea locupletantium.

13.
 Mysipone
 soluit in In-
 diam, diplo-
 mate quadru-
 plici Apostoli-
 cus Nuncius
 dicitur.

13. Ver primum aderat, & vela nauibus quamprimum facturis, accitur ab Rege Xauerius, moneturque de profectione, ac velut hominis sanctitatis non modo perspectæ, verum etiam singulariter prudenti, magno affectu, parique fiducia, Dei causa, Regni que commendatur: commissum vigilantia suæ sciret Lusitanorum arces inspicere, lustrare præsidia, distinctè ad Regem sigillatimque perscribere, quæcumque fouendæ neophytorum pietati, & religioni inter ethnicos proferendæ vidisset

disset con ducere, illius se ardentibus studiis, & inuictō labori, Christianam iuxta, & barbaram Indiam credere, ipsamque adeo Æthiopiam, in quam propediem ingressus sperabatur. Atque vt foret Dei negotia tractantis, auctoritas grauior; & potestas aduerfaturis nequaquam obnoxia, Breuia illi diplomata tradidit, quibus Pontificis Nuncius creabatur. Erant hæc numero quatuor Romæ data, vt in originalibus eorum protographis ipsemet perlegi, primum Iulij 27. Subscriptum; alterum Augusti 2. Tertium, & quartum Octobris quarto; sed anno eodem omnia 1540. Duobus constituitur Apostolicus Nuncius cum amplissima potestate, ad conseruandam in Oriente, propagandamque religionem sacrosanctam: tertium Dauidi Æthiopiæ Imperatori, illum magnopere commendat: quartum etiam Toparchis & Principibus, Continentis Insularumque dominis, à capite Bonæ spei, per vniuersas Africæ ad Ortum oras, mare Rubrum, sinumque Persicum, & vtrosque cis, & vltra Gangem Indiæ populos, vbi tacenda non videntur, in rebus Xauerij scribendis, vulgaris Auctorum hallucinatio, qui eius Obedientiæ exquisitam ex eo præstantiam celebrant, quod obtemperarit Ignatio, iubenti ad Indos proficisci; necdum enim tunc Ignatio subdebatur, Societate nondum constituta; Ignatio nondum Generali; nondum Xauerio, iure vllius obedientiæ illi obnoxio, sed vna obseruantia & amoris libera voluntate. Hanc ergo Indicæ missionis tam laboriosam, quam claram Prouinciam ab ipsemet suscepit Pontifice, cui se in utilitates Ecclesiæ peculiari voto obstrinxerat, nec in ea quicquam Ignatius habuit præter sibi mandatam ab eodem summo Pontifice diligendorum sollicitudinem, qui essent ad eam idonei; quod tres Rotæ Rom. cognitores prudenter admodum aduerterunt, cum ad sacrum Senatuum coram Pontifice de Xauerij virtute ac miraculis relatari ob quæ illi Sanctorum honores tribuendos censebant, inde exorsi sunt, quod prærogatiua excellenti ab Christi Vicario Apostolorum Indiæ accepisset. Suntque ferè hæc illorum verba, tantis auctoribus, & tanto argumento digna. [Prædicationē Euangelicā, rete illud eximie refert de quo in Euangelio habetur, quod ex Petri nauicula post Christi in ea concionem laxatum, captura piscium ambas nauiculas tam larga cumulauit vt penè mergerentur. Illa enim tum demum prædicatione multitudinem piscium rationalium immensam ex amara infidelium vndarum fallugine educit, cum ex Sede Romana B. Petri nauicula mittitur, & propagatur. Sic olim Angliam Christo subdidit Augustinus; Bonifacius maximam Germaniæ partem; Franconiam integram Chilianus; Eleutherius Albaniam; Liouoniam Mainardus; Noruegiam Nicolaus; aliique populos alios Apostolici viri Christo subiugarunt; verum ij omnes ab sublimitate Sedis Apostolicæ, in eas missi expeditiones; ab Gregorio Magno Augustinus, à Chonone Chilianus; à Greg. secundo Bonifacius; ab Aniceto Eleutherius; ab Alexandro tertio Mainardus; eodemque aliorum ministerio Nicolaus primus Moraniam; Stephanus septimus Bohemos; Daniam Agapitus secundus Christi Ecclesiæ adiunxere; & Orbem qua patet latissimè animo

animo lustremus, quocumque horum peruenit sonus hominum Apostolicorum, censeamusque si possumus populos quos Christi retibus concludere, omnes ab hac Petri nauicula profectos agnosceremus; ac laborum quidem ab iis susceptorum, tam felici prouentu, ut nunquam Roma Imperij sui faucibus tot gentes domuerit, quot Ecclesia Rom. Christi Prædicatione deuinxit. At enim eorum quos Petri sedes in eam piscationem destinauit, nemo tantis promouit spatiis, nemo eos attingit limites quos patrum nostrorum memoria Xauerius calcauit: qui à Paulo III. ad Insulas, & remotissimas Nationes ire iussus, expanso in vltimum Orientem reti, inuoluit piscium tam innumerabilem copiam ut crebore fociis cogere inuere quò ad opem ferendam accurrerent. Proinde Xauerium (Beatissime Pater) è sua illa piscatione Orientali faustissima, reducem excipe, tanta populorum, tribuum ac linguarum multitudine stipatum, ut iniri earum non possit numerus, agnosce; nauicula Petri, quanta sit virtus, & efficacia; quantum possint illius retia; quam fructuosa fuerit piscatorum suorum industria, &c.] Hæc illi à me ex Italico reddita, quòd ipsissima eorum latina verba, non potuerim reperire.

32.
Summa in itinere Indico paupertas Xauerij.

Nauigaturo igitur quamprimum Xauerio, Castaneria Comes Ataidius, classis procurator quà suoapte instinctu, quà Regis mandato, prolixè omnia detulit, rogauitque sibi scripto tradi quæcumque ad iter, vsui futura crederet; quod & alij factitabant qui Regis sumptibus erant in naues imponendi. Verùm Xauerio qui nihil cuperet, quærendum nihil fuit, orta que hinc miræ comitatis, inde humilitatis sanctæ pulchra contentio, virgente Ataidio ad vsum regie liberalitatis; obstante Xauerio, ne sibi thesaurus sacræ paupertatis immineretur, in quo vno haberet omnia, proindeque re nulla egeret. Ne quid tamen illa virtutis constantia superbum oleret, aut fastidiosum, flecti se denique passus est, ut pios aliquot ab Ataidio libros admitteret; sibi que, ac fociis duobus Paulo Camerti, & Francisco Mansilla gauisapina singula, crassiori opere ac vili coacta quibus post promontorium bonæ spei, aduersus immania frigora se munirent: tam pauca Comes pro nullis habuit; institit igitur humanissimis precibus, ne abnueret saltem familiarem seruulum; id enimvero, si minus ad vsum, necessarium certè ad dignitatem esse: fore id denique Apostolico Nuntio maximè indignum, si cum nautica, & vectorum fœce, pannos eluere spectaretur, & communem ad focum, cibos sibi cum iis coquere: crediderat. Comes vbi precibus non dabatur locus; datum iri decoro, & rationibus, ex eo in speciem, & ab dignitate Officij petitis; re autem ipsa ex Philosophia inani, etiam in diuinis Magisterium affectante, in quibus ut ait Apostolus, tam stulta est, quam stulta illi, tametsi falso, Christi sapientia videtur. Itaque responsione hac Comiti satisfecit; non sibi modò, sed quibuslibet etiam qui erant in nauicula ministeria præstiturum; non posse illa nisi ex pretij ignorance, haberi vilia, nec dedecorare Nuntij dignitatem. Quod enim adderet, plus nimio abiectionis sublimitatem eius gradus, istiusmodi cautiones de inanitate produ-
ctas